

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н., проф. Козак Ю.Г.

(підпис)

“ ____ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 8.05056 «Міжнародні економічні відносини»

за магістерською програмою професійного спрямування «Зовнішньоекономічна
діяльність підприємств (організацій)»

на тему: **«Прямі іноземні інвестиції як фактор економічного розвитку
Одеського регіону»**

Виконавець

студентка 6 курсу, 64 групи факультету
міжнародної економіки

Скалаух Анастасія Аналоліївна _____
/підпис/

Науковий керівник

д.е.н., професор

Козак Юрій Георгійович _____
/підпис/

Одеса – 2018

АНОТАЦІЯ

Скалаух А.А., "Прямі іноземні інвестиції як фактор економічного розвитку Одеського регіону"

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
«міжнародні економічні відносини» за магістерською програмою «Зовнішньоекономічна
діяльність підприємств (організацій)»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес залучення та використання прямих іноземних інвестицій, їх вплив на соціально-економічний розвиток Одеської області.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти дослідження прямих іноземних інвестицій, чинники та характерні ознаки прямих іноземних інвестицій в економіку регіону на сучасному етапі світового економічного розвитку, методи оцінки прямих іноземних інвестицій як фактора економічного розвитку.

Проаналізовано сучасний стан прямих іноземних інвестицій у економічному розвитку Одеської області, проведено аналіз проблем прямого іноземного інвестування у регіоні, зроблено аналіз економічних показників прямого іноземного інвестування у економічному розвитку Одеської області.

Запропоновано заходи із покращення показників прямого іноземного інвестування Одеської області, запропоновані стратегії по залученню прямих іноземних інвестицій та заходи із активізації інформаційного забезпечення у контексті залучення іноземних інвестицій.

Ключові слова: прямі іноземні інвестиції, Одеська область, економічний розвиток, стратегування, інформаційне забезпечення інвестиційного процесу.

ANNOTATION

Skalaukh A. "Direct foreign investments as a factor of economic development of the Odessa region"

thesis for Master degree in specialty "International economic relations" under the program "Foreign economic activity of enterprises (organizations)",
Odessa National Economics University.
Odessa, 2018

Thesis consists of three chapters. Object of study is the process of attracting and using foreign direct investment, their impact on the socio-economic development of the Odessa region.

Diploma thesis deals with theoretical aspects of the study of foreign direct investment, the factors and characteristics of direct foreign investment in the region's economy at the present stage of world economic development, methods for assessing foreign direct investment as a factor in economic development.

Author analysis the current state of direct foreign investments in the economic development of the Odessa region, analysis the problems of direct foreign investment in the region, also the economic indicators of direct foreign investment in the economic development of the Odessa region.

Proposed action for improving the indicators of direct foreign investment of the Odessa region, proposed strategies for attraction of foreign direct investment and measures to intensify information provision in the context of attracting foreign investment.

Keywords: direct foreign investments, Odessa region, economic development, strategy, information support of the investment process.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ЯК ЧИННИКА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ:	
1.1. Економічна сутність та характерні ознаки прямих іноземних інвестицій у контексті економічного розвитку	7
1.2. Фактори, що впливають на залучення прямих іноземних інвестицій в економіку регіону	14
1.3. Методи оцінки прямих іноземних інвестицій як фактора економічного розвитку	23
Висновки до розділу 1	30
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ:	
2.1. Аналіз сучасного стану та динаміки прямих іноземних інвестицій в Одеський регіон	32
2.2. Аналіз проблем прямого іноземного інвестування у економічний розвиток Одеського регіону	40
2.3. Аналіз економічних показників прямого іноземного інвестування та їх вплив на розвиток Одеського регіону	46
Висновки до розділу 2	53
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ:	
3.1. Прогноз та покращення показників прямого іноземного інвестування до Одеського регіону	55
3.2. Стратегування процесу залучення прямих іноземних інвестицій в Одеську область	61
3.3. Інформаційне забезпечення як чинник залучення прямих іноземних інвестицій в Одеську область	67
Висновки до розділу 3	70
ВИСНОВКИ	72
Список використаних джерел	76
Додатки	81

ВСТУП

Актуальність теми. Однією з основних тенденцій сучасного етапу світового господарського розвитку стала економічна регіоналізація з істотною диференціацією регіонів за своїм природним, ресурсним, трудовим потенціалом і, відповідно, господарською спеціалізацією та рівнем соціально-економічного розвитку. За таких умов регіони характеризуються більшою або меншою привабливістю для ведення міжнародного бізнесу, тому кожному з них притаманні специфічні особливості у налагодженні економічних взаємовідносин із зовнішнім середовищем. Особливу роль у розвитку такого співробітництва відіграють іноземні інвестиції. Проблема залучення інвестицій стоїть перед безліччю країн та регіонів, для Одеського регіону вона теж актуальна. Так як в регіоні не вистачає власних ресурсів, насамперед фінансових, необхідно залучати саме іноземні інвестиції. Вони допомагають внутрішньому економічному розвитку, а також відновленню національної економіки.

Дослідженню проблемам залучення прямих іноземних інвестицій (ПІІ) присвячено багато праць таких дослідників, як О. Вільямсона, М. Ленсбері, Т. Озави, Н. Пейн, К. Смідкової, а також Рута Френкліна. Вони охарактеризовували сутність інвестицій, їх класифікацію, характерні ознаки. Серед вітчизняних вчених, які розглядають цю проблему на рівні України та Одеського регіону зустрічаються праці А. Демус, А. Дискіна, О. Химич, О.Савіцька, О. Чернова, Т. Романова, О. Носова. В цих працях було досліджено інвестиційний клімат та динаміку надходження прямих іноземних інвестицій. Л.Ватуля, Ю. Тимошенко, К. Худик, В. Герзанич та О. Михайлюк вивчали стан та проблеми іноземного інвестування, а також шляхи підвищення інвестиційної привабливості.

Незважаючи на значну кількість досліджень, в наукових працях не достатньо приділено уваги сучасному стану, проблемам залучення прямих іноземних інвестицій та їх економічним показникам саме в Одеському регіоні на сучасному етапі. Також не було визначено праць у дослідженні інформаційного

забезпечення та прогнозу подальших показників у залученні інвестицій в Одеську область.

Мета. Виходячи з актуальності дослідження, метою даної роботи є розробка теоретичних та практичних засад соціально-економічного розвитку Одеської області на основі активізації процесу залучення прямих іноземних інвестицій.

Завдання:

- обґрунтувати теоретико-методичні засади прямих іноземних інвестицій як фактора розвитку;
- розглянути ознаки та фактори, що впливають на залучення прямих іноземних інвестицій;
- проаналізувати стан, обсяги та напрямки надходжень прямих іноземних інвестицій;
- з'ясувати проблеми, що перешкоджають іноземному інвестуванню в Одеський регіон;
- дослідити вплив надходжень прямих іноземних інвестицій на соціально-економічний розвиток Одеської області;
- здійснити прогноз показників прямих іноземних інвестицій до регіону на майбутній період;
- розробити систему заходів щодо покращення умов залучення іноземних інвестицій задля сприяння соціально-економічному розвитку Одеської області;
- оптимізувати заходи з покращення інвестиційної привабливості у стратегічні цілі через операційні цілі та завдання;
- дослідити інформаційне забезпечення інвесторів про стан Одеського регіону та запропонувати заходи щодо його покращення.

Об'єкт. Процес залучення та використання прямих іноземних інвестицій, їх вплив на соціально-економічний розвиток Одеської області.

Предмет. Система організаційно-економічних заходів на регіональному рівні щодо створення сприятливих умов для залучення та ефективного використання ПІІ в Одеській області як фактора економіки регіону.

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові та конкретно-наукові методи, а саме методи аналізу та синтезу, порівняння, статистичний аналіз, логічного та емпіричного пізнання, прогнозування (екстраполяції), методи економетричного аналізу (кореляційно-регресійного аналізу), застосовано системний підхід при викладенні матеріалу, що дало змогу розв'язати поставлені завдання. Для обробки та аналізу даних використовувались комп'ютерні програми (пакет аналізу Microsoft Office Excel 2007).

Інформаційна база. В основу дослідження було покладено наукові положення сучасної економічної теорії, праці вітчизняних та зарубіжних вчених в галузі прямого іноземного інвестування, статистична інформація, нормативні та законодавчі документи щодо іноземного інвестування.

Публікації до роботи.

Стаття: Скалаух А.А. Аналіз стану та проблем прямого іноземного інвестування в економіці Одеського регіону на протязі 2012-2016 років. // Науковий журнал: Альманах науки. – 2017. – С. 28–30.

Тези: Скалаух А.А. Інформаційне забезпечення міжнародної інвестиційної активності Одеської області // Сучасні тенденції розвитку світової економіки : збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції. - 2017 р. Том II. – С. 216

Участь у науково-практичній конференції: Мікро-, мезо- та макро-економічні аспекти інноваційного розвитку економіки, Одеса – 2017 рік. Назва доповіді: Вплив конкурентних чинників на залучення прямих іноземних інвестицій в економіку регіону на сучасному етапі світового економічного розвитку.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі було визначено теоретичні й методичні засади дослідження. Визначено поняття та характерні ознаки прямих іноземних інвестицій, фактори що впливають на залучення ПІІ та особливості їх залучення, а також були визначені методи оцінки прямих іноземних інвестицій.

Отже, "прямі іноземні інвестиції" - це сукупність грошових коштів або активів, які вкладаються в об'єкти підприємницької діяльності іноземними інвесторами, з метою отримання прибутку, а також для підвищення економічного, соціального, інноваційного та іншого стану підприємства або країни в цілому.

Визначили, що згідно законодавства України інвестиції можуть вкладатися у вигляді валюти, майна, цінних паперів, прав інтелектуальної власності та інших цінностей відповідно до законодавства. Були визначені переваги та недоліки ПІІ та не зважаючи на недоліки, більшість країн-реципієнтів все-таки дійшли висновку про домінування їхнього позитивного ефекту.

На приплив або відтік ПІІ впливає ряд чинників таких, як політичні, економічні, соціальні, правові, екологічні, географічні та інші чинники.

У роботі використано загальнонаукові та конкретно-наукові методи, а саме методи аналізу та синтезу, порівняння, статистичний аналіз, логічного та емпіричного пізнання, прогнозування (екстраполяції), методи економетричного аналізу (кореляційно-регресійного аналізу), застосовано системний підхід при викладенні матеріалу, що дало змогу розв'язати поставлені завдання. Для обробки та аналізу даних використовувались комп'ютерні програми (пакет аналізу Microsoft Office Excel 2007).

У результаті проведеного аналізу сучасного стану прямих іноземних інвестицій у економічному розвитку Одеського регіону, було з'ясовано, що найбільший приток інвестицій в основний капітал надходить від власних коштів підприємств та організацій. Розглянувши динаміку ПІІ в регіон, видно що обсяг зменшується з кожним роком, та у 2016 році у порівнянні з 2015 роком він

зменшився на 6,1%. Основні країни-інвестори прямих іноземних інвестицій в Одеський регіон це Кіпр, Сінгапур, Велика Британія, Нідерланди, Німеччина.

Одеський регіон відноситься до регіонів пріоритетної інвестиційної привабливості за Індексом конкурентоспроможності. Цьому сприяють такі показники, як ефективність ринку товарів, рівень розвитку інфраструктури, технологічна готовність, вища освіта та професійна підготовка.

Проаналізовано проблеми прямого іноземного інвестування у економічний розвиток Одеського регіону за основними складовими та однією з головних причин, як зазначалося є недосконале законодавство. Іншими проблемами є некомпактна територія, обмеженість мінерально-сировинної бази, незадовільний стан транспортної інфраструктури, напружена екологічна ситуація, міграційний відтік працездатного населення, нерозвинутий інформаційний простір, незадовільний стан водопостачання та каналізаційного господарства, напружена політична ситуація, несприятливий імідж регіону та інші.

За двома напрямками було здійснено дослідження взаємовпливу прямих іноземних інвестицій та соціально-економічного розвитку регіону: вплив ПІІ на соціально-економічний розвиток регіону та вплив факторів соціально-економічного розвитку регіону на процес залучення ПІІ.

Отже, за результатами аналізу видно, що завдяки збільшенню інвестицій в регіон, ВРП, експорт товарів та реалізованої промислової продукції буде збільшуватись. Але зі зростанням числа осіб, що навчаються у ВНЗ Одеської області буде знижуватись. При зростанні частки ПІІ у ВРП регіону буде зменшуватись кількість зайнятого населення. Це може обумовлюватись модернізацією та технічним прогресом. Аналізуючи вплив факторів соціально-економічного розвитку Одеської області, щодо процесу залучення прямих іноземних інвестицій, майже за всіма факторами зв'язок обернений, що пояснюється загальною економічною та політичною ситуацією в регіоні.

Розглянувши перспективи залучення прямих іноземних інвестицій у економічний розвиток Одеського регіону можна зазначити, що обсяг прямих іноземних інвестицій в Одеську область у 2017-2018 рр. збільшиться порівняно

з 2016 роком, це можна побачити за допомогою прогнозу та лінії тренду. Але ці обсяги не значні та займають малу частку порівняно з іншими джерелами фінансування. Тому були запропоновані заходи щодо вдосконалення інвестиційного клімату:

- сприяти інвестиційним проектам та поєднувати інтелектуальну та підприємницьку спроможність регіону;
- для того, щоб поінформувати про інвестиційну привабливість окремих територій області, необхідно розробити рейтинг їхньої інвестиційної привабливості;
- створення нових та удосконалених відомих засобів зниження ризику;
- розвиток інфраструктури інвестиційної діяльності шляхом створення агентств і організацій, які будуть розробляти програми і проекти, котрі сприятимуть прямим іноземним інвестиціям;
- вивчення доцільності використання світового досвіду у фінансуванні інвестиційних процесів, особливо інструментів, що дозволяють оперативно залучати додаткові фінансові ресурси в необхідному обсязі;
- оптимізація інвестиційних стимулів;
- залучення вітчизняних підприємств, організацій до участі в міжнародних ярмарках, виставках;
- підвищення інвестиційної привабливості господарюючих суб'єктів шляхом їх реструктуризації.

Для залучення іноземних інвестицій в Одеську область були визначені стратегічні цілі шляхом здійснення оперативних цілей через визначені завдання. Основні напрями серед них були: формування і розвиток конкурентоспроможного міста, зручного для бізнесу і привабливого для інвестицій; модернізація транспортної інфраструктури та перетворення міста у великий транспортно-логістичний центр; забезпечення комфортних умов проживання в місті, поліпшення якості житлово-комунальних послуг та дорожньо-транспортного забезпечення; формування і розвиток в місті конкурентоспроможного туристичного комплексу; розвиток сільських

територій; формування конкурентоспроможного інтелектуального капіталу; поглиблення євроінтеграційних процесів.

Активізація транскордонного співробітництва є також перспективою залучення ПІІ. Для того, щоб воно було ефективним необхідно здійснювати політику в цьому напрямі. Потрібно розвивати прикордонні території, а саме розбудовувати прикордонну інфраструктуру та впроваджувати проекти у сфері міжнародної співпраці.

Була приділена увага й інформаційному забезпеченню інвестиційної діяльності Одеської області. Розглянуто Агентство з питань інвестицій та розвитку, його основні функції та роль, а також сайт "INVESTMENT AGENCY", який був розроблений для цієї організації. Він є дуже важливим для залучення інвесторів, на ньому опубліковується інформація про регіон та проекти. Але він є недосконалим та потребує деяких виправлень таких, як: створити сайт на декількох основних мовах, це українська, англійська, німецька, французька, а також мова основних інвесторів Одеського регіону; інформацію повинно розташовувати більш локанічно та комфортно для перегляду; не вистачає опису про перспективні сфери, рекреаційні зони, інфраструктуру, агробізнес, заповідні зони та інші галузі, які потребують уваги та грошових вкладень; створити інформацію про кожний район Одеської області. Також було зазначено, що для інформаційного забезпечення необхідно розробляти форуми та компанії, що будуть представляти регіон на міжнародній арені. Як приклад, було взято форум "Investment promotion forum Odessa 5T".

Отже, можна сказати що Одеський регіон є перспективним для іноземних інвесторів, хоча і має проблеми та недоліки. Прямі іноземні інвестиції - це шлях до розвитку регіону, до підвищення життєвого рівня населення, економічного зростання та наукового і інноваційного прогресу.

Список використаних джерел:

1. М.П. Поліщук, П.П. Михайленко. Основи підприємницької діяльності/ Житомир: ЖІТІ, 2000. – 172 с.
2. Реверчук С. К. Інвестологія: наука про інвестування: [Навч.посібник] / С. К.Реверчук , Н. Й. Реверчук, І. Г. Скоморович [та ін.]. – Атіка, 2001. – 264 с.
3. Приходько С. В. Российские прямые инвестиции за рубежом: основные тенденции и последствия для национальной экономики / С. В. Приходько, А. А. Пахомов, Н. П. Валовик // Институт экономики переходного периода. – 2008. – 126 с.
4. Hymer, Stephen H. The International Operations of National Firms: A Study of Direct Foreign Investment / Hymer, Stephen H. – (MIT Press)., 1976. – 253п.
5. Dunning, J.H. Multinational Enterprises and Global Economy / Dunning, J.H.– Reading: Addison – Wesley Publishing Company. – Chapter 3.
6. Рут Френклін Р., Філіпенко Антон. Міжнародна торгівля та інвестиції/ Пер. з англ. – К.:Основи, 1998 – С. 665.
7. Ершова Т.А. Прямые иностранные инвестиции// Российский экономический журнал, №10, 1992 – С.79.
8. Пересада А. А. Управління інвестиційним процесом: [монографія] / А. А. Пересада. – К. : Лібра, 2002. – 472 с.
9. Рогач О.І. Міжнародні інвестиції: Теорія та практика бізнесу транснаціональних корпорацій: [Підручник] / О. І. Рогач. – К.: Либідь, 2005. – 720 с.
10. Тесля С. М. Прямі іноземні інвестиції як економічна категорія, їх суть та класифікація / С. М. Тесля // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.3. – С. 131-139.
11. Козак Ю.Г. Международная экономика. В 2-х томах.-Т.1 Международная микроэкономика. Учебное пособие. 4-е изд. перераб. и доп. - К.: Центр учебной литературы, 2013. - 302 с.

12. Говорушко Т.А., Обушна Н.І/ Сутність прямих іноземних інвестицій та їх класифікація. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10871/1/20134>.

13. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19.03.1996 р. №94/96 : за станом на 31.05.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

14. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. №47: за станом на 08.06.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

15. Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди): Закон України від 15 березня 2001 р. № 2299-III: за станом на 06.07.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2299-14>

16. Про усунення дискримінації в оподаткуванні суб'єктів підприємницької діяльності, створених з використанням майна та коштів вітчизняного походження: Зкон України від 17 лютого 2000 р. № 1457-III: за станом на 25.03.2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1457-14/ed20120508>

17. Про захист інозених інвестицій на Україні: Закон України від 10.09.1991 р. №46 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1540%D0%B0-12>

18. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV: за станом на 16.07.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

19. Романова Т.В. Динаміка надходження прямих іноземних інвестицій в Україну та в економіку Полтавської області [Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://www.m.nauka.com.ua>

20. Маргіта Н.О. Регіональний механізм залучення прямих іноземних інвестицій / Науковий вісник Ужгородського університету. – 2011. – Вип. 2 (34).– С. 53-58.

21. Регулювання прямих іноземних інвестицій [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ua-referat.com>
22. Загородников С. Регулирование прямых иностранных инвестиций в Венгрии, Польше и Чехии // Инвестиции в России. — 2004. — №2. — С.16—22.
23. Єрмакова О.А., Козак Ю.Г. Зовнішньоекономічна діяльність регіону: навчальний посібник / О.А. Єрмакова, Ю.Г. Козак – Одеса, 2013. – 332 с.
24. Семенова Н.В./ Методи оцінки ефективності прямого іноземного інвестування/ Європейські перспективи №5, 2013.- с.198-201
25. Прохорова М.Є., Богданенко О.О. Методи та оцінювання впливу іноземного сектора на економічний розвиток країни [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://jrnل.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/viewFile/5927/6675>
26. Харламова Г.О. Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці / Г.О. Харламова // Актуальні проблеми економіки. - 2009.— №12(102). – С. 232-239.
27. Маргіта Н.О. Методологія дослідження впливу прямого іноземного інвестування на економічне зростання регіону / Н.О. Маргіта // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.15 – С.236-240.
28. Гришаєва Ю.Г. Методичний інструментарій до визначення факторів впливу на формування інвестиційної привабливості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Znpchdtu/2009_24/articles/45_gr ushaeva.pdf
29. Федоренко В.Г., Проценко Т.О., Солдатенко В.В., Степанов Д.В. Економічні та організаційно-правові аспекти іноземних інвестицій в Україні : монографія. – Ірпінь : Національна академія ДПС України, 2004. – 398 с.
30. Офіційний сайт Головного управління статистики в Одеській області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.od.ukrstat.gov.ua/>
31. Офіційний сайт Державної служби статистики в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

32. Волкова А.А. Влияние рисков на инвестиционную привлекательность предприятий Причерноморского региона [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4022>

33. Звіт про конкурентоспроможність регіонів України 2013. – Розроблена фондом ефективного управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.feg.org.ua/uploadfiles/ckfinder/files/reports/2013/FEG_report_2013_body_rus.pdf

34. Носова О.В. Інвестиційний клімат в Україні: основні напрями поліпшення /О. В. Носова //Стратегічні пріоритети. - 2008. - № 1(6). — С. 59 - 65.

35. Ватуля Л.А., Тимошенко Ю.В., Худик К.А. Стан та проблеми іноземного інвестування в Україні / Економічні науки / Вісник ЖДТУ. – 2008. - №1 (43). – С. 146-151.

36. Герзанич В.М. Основні недоліки та проблеми залучення іноземних інвестицій в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2929>

37. Офіційний сайт Минфин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua>

38. Мар'єнко А.В., Принц Г.В., Патики Н.І., Пріб К.А. Проблеми залучення іноземних інвестицій в економіку України // Фінанси України. – 1999. – № 7.

39. Стратегія економічного та соціального розвитку Одеської області до 2020 року. - Розроблена обласною радою від 06 серпня 2014 року № 385. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oblrada.odessa.gov.ua>

40. Прогноз бюджету міста Одеси на 2017 та 2018 роки. – Рішення виконавчого комітету Одеської міської ради № 02 від 25.02.2016р.

41. Михайлюк О.Л. Шляхи підвищення інвестиційної привабливості Одеської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/6/17.pdf>

42. Єрмакова О.А. Зовнішньоекономічна діяльність регіону: інституційні важелі вдосконалення: монографія / О.А. Єрмакова ; Одес. нац. екон. ун-т. – Одеса: Інтерпрінт, 2014. –312 с.

43. Мігущенко Ю.В. Механізми підвищення ефективності використання туристичного потенціалу прикордонних територій західних регіонів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1511/>

44. Стратегія економічного та соціального розвитку Одеської області до 2020 року. – Рішення Одеської обласної ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oblrada.odessa.gov.ua>

45. Стратегія економічного і соціального розвитку Одеської області до 2022. - Розроблена на виконання розпорядження міської голови від 25.04.2012 р №378-01р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://omr.gov.ua/images/File/DODATKI2013/strategia_rus.pdf

46. Проект структури стратегічних, операційних цілей та завдань Стратегії розвитку Львівської області на період до 2027 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://loda.gov.ua/upload/users_files/22/upload/Strategy-LV-OBL

47. Ляхович Л. А. Інформаційне забезпечення системи управління інвестиційними проектами підприємства [Електронний ресурс] - Режим доступу: file:///C:/Users/owner/Downloads/inek_2013_10_28.pdf

48. Про підготовку та реалізацію інвестиційних проектів за принципом «єдиного вікна»: Закон України від 2011 р. №11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2623-17>

49. INVESTMENT AGENCY [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://invest.odessa.gov.ua/>

50. INVESTMENT PROMOTION FORUM ODESSA 5T [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://2017.odessa5t.com/ua/>